

Sandbæk: Under Nr. 101 i Betænkningen er der stillet Forslag om at bevilge 3,000 Kr. til Fortsættelse af Driften af en Uddybningsmaskine ved Nissum Fjord. For dette Forslag siger jeg Tak. Sammesteds staar omtalt, at der har været Samraad om et Forhold ved Nissum Fjord, som i særlig Grad trænger til at blive rettet, da det er et Forhold, som bliver vanskeligere Aar for Aar. Den ærede Ordfører (Rasmus Hansen) omtalte Forholdet, og hans Udtalelser var ret velvillige, og jeg siger ham Tak for dem. Jeg kunde dog have Lyst til at knytte nogle faa Bemærkninger til denne Sag, da den i overordentlig høj Grad interesserer Beboerne derovre, som efter min Mening i nogen Maade kan have Krav paa, naar Billighed skal raade, at faa lidt større Erstatning. Jeg skal, saa kort som jeg kan, give en Fremstilling af Forholdene, som de har udviklet sig. I sidste Halvdel af forrige Aarhundrede foretoges der mange Steder her i Danmark Udtøringsforsøg, og Nissum Fjord var ogsaa Genstand for saadanne Forsøg. Et engelsk Kompagni ansøgte Regeringen om Koncession paa Udtørringen af Nissum Fjord, men det henvistes til Lodsejerne. Det lykkedes imidlertid ikke Kompagniet at faa en Overenskomst med Lodsejerne, og det henvendte sig saa igen til Ministeriet. Efter at en Landvæsenskommissions Kendelse var faldet, gav Ministeriet saa Englænderne Koncessionen. Men det var altsaa imod mange Lodsejeres Ønske, at der blev givet Koncession paa Udtøringsarbejdet. Der blev foretaget en hel Del Forsøg, som mislykkedes; der blev bygget en Sluse, der ikke duede, og der blev opført Dæmninger, som heller ikke fik nogen Betydning. Men sidst i Tresserne blev der rigtig taget fat. Omkring 1870 blev der bygget en ualmindelig kostbar og til Formaalet svarende Sluse, den kostede vistnok 1 Mill. Kr. Vandet fra Nissum Fjord blev gennem denne Sluse ledet ud i Vesterhavet. Alle de omkring Fjorden liggende Enge, der havde været Marskenge, blev nu Gestenge, idet Vandet i Fjorden blev fersk. Dette var et meget stort Tab for Lodsejerne, idet Høets Værdi efter nogle Aars Forløb kun var det halve af, hvad den var, da Engene var Marskenge. Siden 1877 har jeg ejet Enge deroppe og ejer dem endnu, saa jeg kender disse Forhold af Erfaring. Selskabet holdt denne Sluse vedlige, og det fik udtørret et større Stykke af den østlige Del af Fjorden, ca.

3,000 Tdr. Land — den dybere Del kunde de ikke udtørre. Der voksede en Del Græs paa det udtørrede Stykke, men Indtægterne blev alligevel for smaa, Arbejdet kunde ikke betale sig for Kompagniet. Der var selvfølgelig heller ingen af dem, der kendte Forholdene, der havde drømt om, at det vilde kunne svare sig.

Omkring Midten af Firserne brød Vand ind i det udtørrede Areal og ødelagde Dæmningerne, og hele Foretagendet blev opgivet. Der stod saa Lodsejerne. Hvad skulde de nu gøre? Skulde de beholde Sluserne, for at deres Enge kunde vedblive at være Gestenge, eller skulde de prøve paa at faa de gamle Forhold tilbage og faa Engene gjort til Marskenge? Nordpartiet, der ejede en hel Del af Engene, vilde ikke have Engene overskyldet af Saltvand, men Sydpartiet vilde have aabnet for at faa Saltvandet ind over deres Enge, og det sejrede. I 1889 blev det gamle Løb aabnet; men var det i første Omgang gaaet ud over Høets Kvalitet, gik det nu ud over Kvantiteten, thi store Stykker af Engstrækningerne blev fuldstændig blottet for Græsvækst, saaledes at der ikke var et eneste Straa paa dem. Det var igen et blodigt Tab for Lodsejerne. Efter en Del Aars Forløb bedredes Engene lidt efter lidt, og nu er de taalelige, men jeg er dog ikke sikker paa, at man ikke endnu lider under Følgen af de to Omskiftninger. Med Fiskeriet gik det omtrent ligesaa. Naar Brakvandsfisk skal fordrives, og Ferskvandsfisk skal opelskes, tager det Tid. Der blev ikke saa lidt flere Gædder i den østlige Del af Fjorden, ja, i hele Fjorden, end før, men Brakvandsfisken var forsvundet. Da der saa blev aabnet igen i 1889, maatte Ferskvandsfisken forsvinde, og Brakvandsfisken indvandrede fra Havet. Det var to Omvæltninger ogsaa for Fiskeriet, som gav store Tab.

Men foruden Tabene er der forskellige Ulemper, som vi beder Staten hjælpe os med at faa fjernet. Der var opført en stor Dæmning, ca. 200 Alen fra Land, men udfor S. Nissum, Staby, Ulfborg og Gørding Sogne er Dæmningen gennembrudt. Enkelte Steder staar der lidt af den, andre Steder er den gennembrudt, og det ligger hulter til bulter. Udfor Storaen er Dæmningen ogsaa gennembrudt, det vil sige ikke lige udfor Aaen, men et Stykke Nord for den. Naar nu Vandet skal passere fra Storaen ud i Felsted Kog, slaar det en vældig Bugt om i Nord. Sand og Mudder og den Slags Ting aflejres, og Afløbet for Aaen